

Romana Jordan: Ukrepi URE so najcenejša oblika zmanjšanja emisij in energetske odvisnosti

Datum: 08. oktober 2012

Avtor: [Tanja Smovršnik](#)

Kategorija: [Intervjuji](#)

Tema: [Zemeljski plin](#), [OVE in URE](#), [Energetska politika](#)

Evropski parlament je pred kratkim sprejel direktivo o energetske učinkovitosti, v skladu s katero morajo države članice do aprila 2014 pripraviti akcijske načrte in jih poslati Evropski komisiji. Ker je treba zagotoviti investicijski kapital za zagon določenih projektov, poslanka v Evropskem parlamentu dr. Romana Jordan meni, da bo to kar precejšen zalogaj, sploh za tiste države, ki imajo težave s svojimi proračuni. A ravno zaradi krize in stanja v državah članicah EU, ki je zelo različno, je v direktivi določena fleksibilnost. Tako se med drugim lahko države članice same odločijo, ali bodo kot glavni cilj postavile zmanjšanje primarne rabe energije, zmanjšanje končne rabe energije ali pa izboljšanje energetske učinkovitosti. O vsem tem je v intervjuju za Energetiko.NET spregovorila dr. Jordan.

- **SORODNE VSEBINE**
- 17.01.2011 Tomaž Grm, Butan plin: Spodbujati moramo obnovljive vire, a ne za vsako ceno
- 06.08.2012 Adnan Kreso, BH Gas: V novo ogrevalno sezono ne moremo s praznim žepom!
- 27.01.2010 Irena Praček: Načrtovane investicije v elektroenergetsko infrastrukturo brez dviga omrežnine niso izvedljive!
- 19.09.2011 Richard H Jones, IEA: Vsi viri energije, ki jih danes poznamo, so pomembni
- 16.03.2011 Dr. Klemen Grošelj: Na plečih slovenske elite je, da projekt Južni tok uresniči na način, ki bo za Slovenijo koristen in dobičkonosen z več vidikov

FOTO: © European Union Dejali ste, da bomo morali bolj resno pristopiti k energetske strategiji Slovenije. Bi bilo smiselno, da najprej pristopimo h konkretnim projektom na področju URE in potem vidimo, koliko energije dejansko potrebujemo in katere elektrarne je potrebno graditi?

Vsekakor moramo narediti program, v katero smer se sploh želimo razvijati kot država, in na podlagi tega narediti načrt, koliko energije bomo za to potrebovali. Znanje o tem imamo. Vemo tudi, da se energetska infrastruktura izredno stara. V energetiko zadnja desetletja praktično ni bilo novih naložb – ne v elektrarne ne v prenosna

omrežja. Ko bomo videli, koliko energije bomo potrebovali, lahko naredimo napoved potrebnih novih naložb in šele to nam potem lahko da odgovor, ali res potrebujemo novo jedrsko elektrarno, kolikšen delež naj bo OVE, kolikšno redukcijo CO2 to pomeni. Šele na osnovi tega se lahko gradi nek resen nacionalni energetski program.

Koliko nam bo pri tem lahko v pomoč Energetski načrt do 2050?

Energetski načrt je podlaga za razpravo o strateškem razvoju energetike v EU. Pri tem upoštevamo več ciljev: potrebno bo zniževati izpuste toplogrednih plinov, manjšati svojo energetsko odvisnost in hkrati nuditi poslovne priložnosti evropskim podjetjem, da bodo konkurenčna v svetu. V skladu s stališčem Sveta EU in Evropskega parlamenta o dokumentu bomo spodbujali nadaljnji razvoj energetskega sektorja tako z razvojem zakonodajnih dokumentov in standardov kot tudi z raznimi finančnimi spodbudami. In v tem smislu je zelo dobro, da Slovenija krene po poti, ki je evropska.

Ko ste obiskali ACER, ste dejali, da EU nima pristojnosti določati energetske mešanice držav članic. V energetskem načrtu pa je EU zapisala, čemu morajo posamezni energenti ustrezati, da bomo prišli do določenih ciljev. Pri premogu na primer brez tehnologije CCS ne bo šlo. Kaj pa drugje?

Res je, države članice same in suvereno določajo, kakšno energetsko mešanico bodo imele, in sicer na osnovi svojega zgodovinskega razvoja, znanja, ki ga imajo, ciljev za prihodnji razvoj in naravnih zmogljivosti – lastnih virov energije. Zato se mi zdi prav, da EU ne odloča natančno o energetske mešanici, koliko naj ima posamezna država članica premoga, plina, vetra, vodne energije itd. Na evropski ravni pa se sprejemajo odločitve o tem, kolikšen naj bo delež OVE v posamezni državi članici, za koliko naj posamezna država članica zniža svoje izpuste do določenega leta, za koliko odstotkov naj izboljša rabo energije. To pa so odločitve, o katerih smo se strinjali tako v Evropskem parlamentu kot tudi ministri vseh 27 držav članic. To je tudi podlaga za skupne evropske zaveze.

Hkrati seveda obstajajo tudi okoljski standardi, ki so vzpostavljeni na evropskem nivoju in se jih države morajo držati. Če bomo na primer šli v znižanje izpustov CO2, tako kot je predvideno v energetskem načrtu, Evropska komisija ocenjuje, da po letu 2030 nobena elektrarna na premog ne bo več mogla obratovati brez zajemanja in shranjevanja ogljika. A to so tudi druge zaveze za druge vire energije. Za jedrsko energijo, ki je velikokrat kontroverzna in izpostavljena v medijskem prostoru, imamo zakonodajne zahteve glede jedrske varnosti in tudi glede ravnanja z radioaktivnimi odpadki. Vse to morajo države članice upoštevati.

Kaj to pomeni za naš TEŠ 6?

Za TEŠ 6 to pomeni, da bo moral obratovati v zelo zahtevnih pogojih, da bo konkurenčen in da bo delal z dobičkom. To pomeni, da bo zagotovo moral imeti najboljše možne tehnologije in da bo moral kupovati kupone ogljika, ker onesnažuje zrak. Če bomo na ravni EU standarde zaostri in postavili zahtevne cilje za znižanje izpustov CO2 po letu 2020, bodo ti kuponi dražji. Vse skupaj je odvisno tudi od tega, kaj se bo dogajalo v celotnem energetskem prostoru – ali bo na voljo dovolj elektrarn, ki bodo proizvajale električno energijo, ali ne, po kakšni ceni bo električna energija ... Od vsega tega je odvisno, kaj bo to pomenilo za TEŠ 6.

Kaj pa kar se tiče nekonvencionalnih oblik plina, kot je plin iz skrilavcev. Je EU oblikovala kakšno mnenje, predlog glede tega?

V Evropskem parlamentu pravkar zaključujemo mnenje v zvezi s tem in bomo nekje do konca leta tudi podali svoje stališče. Zaenkrat je šla razprava v smer, da je Evropa del sveta, kjer se ta plin izkorišča, in da imajo v ZDA zaradi tega nekajkrat cenejši plin, kot ga imamo v EU. To pa seveda pomeni, da je evropsko gospodarstvo v takem okolju zelo težko konkurenčno. Zato nismo kar na splošno proti izkoriščanju takega plina, se pa zavedamo, da pomeni obremenitev za okolje in da bo potrebno določiti natančne okoljske standarde. Nekaj jih že imamo in zahtevamo, da veljajo tudi za izkoriščanje plina iz skrilavcev.

Evropski parlament je pred kratkim potrdil direktivo o energetske učinkovitosti, zdaj pa so na vrsti države članice, ki bodo morale implementirati to v svojo zakonodajo. Pričakujete kakšne težave pri sami implementaciji?

Glede na to, da je direktiva precej zahtevna, mislim, da bodo države članice imele kar veliko dela z njeno implementacijo. Do aprila 2014 morajo pripraviti akcijske načrte in jih poslati Evropski komisiji. Iz teh načrtov se bo videlo, kako nameravajo posamezne države članice izpolniti zahteve iz direktive. Verjetno pa je največja ovira trenutno prav finančno-gospodarska kriza. Vsi skupaj se strinjamo, da so vlaganja v energetske učinkovitost pravzaprav najcenejše znižanje izpustov CO₂, najcenejše zmanjšanje naše uvozne odvisnosti in hkrati ustrezna spodbuda gospodarstvu.

Prejšnji teden je direktivo o energetske učinkovitosti sprejel še Svet EU, pri čemer se je finska delegacija vzdržala glasovanja, španska in portugalska delegacija pa sta glasovali proti. Več o direktivi si lahko preberete v članku [Direktiva EU o energetske učinkovitosti sprejeta, prihranki so lahko milijardni](#). V Svetu EU še pričakujejo, da bi morala direktiva prispevati k 17-odstotnemu izboljšanju energetske učinkovitosti do leta 2020. Cilj EU je sicer 20-odstotno izboljšanje energetske učinkovitosti, k temu pa bodo prispevali tudi drugi ukrepi.

Problem je v tem, da je potrebno zagotoviti investicijski kapital za zagon projektov. Glede tega menim, da bo kar precejšen zalogaj, sploh za tiste države članice, ki imajo težave s svojimi proračuni. Moramo se zavedati, da je v direktivi precej močna zahteva o tem, da morajo države članice vsako leto, skladno s standardi za energetske učinkovitost stavb, obnoviti 3 odstotke vseh stavb v državni lasti (ne pa tudi tistih, ki so v lasti regionalnih ali lokalnih oblasti, na primer občin). To bo na eni strani velik finančni zalogaj, po drugi strani pa lahko pomeni velik zagon gospodarstva. Tu bodo po mojem mnenju imeli koristi predvsem podjetniki in ljudje, ki se bodo zaradi novih projektov lahko zaposlili. Tukaj mislim tako na kadre, ki se ukvarjajo z načrtovanjem obnove in dizajnom teh stavb, kot tudi tiste, ki obnovo po predhodno pripravljenih načrtih izvedejo.

Gospod Turmes je ob sprejetju te direktive dejal, da so tiste države, ki so najbolj energetske odvisne (Portugalska, Italija ...), tudi hkrati države, ki so zdaj v precejšnji krizi. Lahko ukrepi URE, s katerimi bi tudi zmanjšali porabo energije in posledično odvisnost od uvoza energije, pripomorejo k izboljšanju situacije v teh državah?

Da se neko državo pripelje iz krize, ni dovolj en sam ukrep, ločen od vseh ostalih. Tukaj je vedno množica ukrepov, ki daje zadovoljiv rezultat. Sprejeli smo zakonodajni paket o gospodarskem upravljanju, sprejeta je bila odločitev o fiskalni uniji, zdaj se začne razprava o bančni uniji ... Direktiva o energetske učinkovitosti je eden od možnih instrumentov, na katerega vsi računamo, da bo pomagal spodbuditi naše gospodarstvo. Največji učinek je namreč tisti učinek, kjer se dobi sinergije vseh 27 držav članic. Vse članice so se že pred leti odločile, da bodo znižale svoje izpuste toplogrednih plinov, da bodo povečale delež OVE in izboljšale rabo energije, da bo ta bolj varčna. Prav pri tej varčni, učinkoviti rabi energije imajo podjetja največ priložnosti. Tu gre namreč za raziskave, razvoj, inovacije ne le produktov, ampak tudi storitev. To polje je izredno široko.

EU-27 je lani za uvoz energije porabila okoli 488 milijard evrov, kar je okoli 4 odstotke BDP ...

Trenutno več kot polovico energije, ki jo porabimo v EU-27, uvozimo iz tretjih držav, tako da bodo večja energetske učinkovitost in z njo povezani prihranki pri porabi energije pozitivno vplivali tudi na našo uvozno odvisnost. Pri tem pa moramo vedeti, da je to le eden od ukrepov, ki nam bo pomagal rešiti problem zagotavljanja zanesljivosti oskrbe z energijo.

So kakšne ocene, koliko bi se dalo z ukrepi URE sčasoma privarčevati?

Po ocenah Evropske komisije bo direktiva o energetske učinkovitosti prinesla prihranke na več področjih. Obveza za države članice, da zagotavljamo energetske prihranke na letni ravni v višini 1,5 % letno, bo po napovedih Komisije leta 2020 privedla do prihranka od 108 do 118 Mtoe v primarni energiji. Prav tako bo redna obnova 3 % stavb v državni lasti letno omogočila prihrankov energije med 9 in 18 Mtoe v letu 2020. Kot že rečeno, pa bo ta ukrep med drugim tudi spodbudil naložbe v energijo, za katere Evropska komisija predvideva vrednost 1,6 milijarde evrov, ki pa se bodo izravnale s prihrankom pri stroških za energijo v znesku 1,92 milijarde evrov.

Podatki so iz dokumenta Ocene učinka Evropske komisije, ki ga je ta pripravila za oblikovanje zakonodajnega predloga direktive o energetske učinkovitosti. Pri uporabi podatkov je potrebno upoštevati modele, ki jih EK uporablja za svoje napovedi, in njihove morebitne pomanjkljivosti.

Večina ukrepov direktive je usmerjenih na sektorje končnih porabnikov, kjer Komisija predvideva od 55- do 58-odstotno znižanje porabe energije v letu 2020. Pomembno izboljšanje predvideva tudi v energetske proizvodnem sektorju, kjer pričakuje od 42- do 45-odstotno znižanje porabe energije.

Evropska komisija ocenjuje, da bo na splošno posledica določil direktive o energetske učinkovitosti ter njenega doslednega izvajanja leta 2020 zmanjšanje povpraševanja po primarni energiji med 19,7 in 20,9 odstotka v primerjavi z izhodiščnim stanjem v letu 2007, medtem ko se bo končno povpraševanje leta 2020 zmanjšalo za med 15,6 in 19,5 odstotkov. Povpraševanje se bo najbolj zmanjšalo v prometnem in stanovanjskem sektorju.

Hkrati pa Evropska komisija izpostavlja še, da direktiva ne bo le omogočila doseganja cilja 20-odstotne večje energetske učinkovitosti, temveč bo oblikovala tudi politike, ki bodo vodile do dodatnih ugodnosti tudi po letu 2020.

Ob sprejemu direktive ste dejali, da je njena dodana vrednost fleksibilnost. Za kakšno fleksibilnost točno gre?

Ravno zato, ker smo v krizi, je stanje v državah članicah izredno različno; nekatere krize ne občutijo več, druge so še globoko v težavah. Zato smo menili, da ni dobro, da se z evropskega nivoja točno določi, kakšne ukrepe naj določene države izvedejo. Fleksibilnost se začne že pri definiranju, kaj bodo države storile. Države se lahko same odločijo, ali bodo kot glavni cilj postavile zmanjšanje primarne rabe energije, zmanjšanje končne rabe energije ali pa izboljšanje energetske učinkovitosti. To je še posebej dobro za Slovenijo, saj bi imeli manjši energetske sistemi težave, če bi določili, da morajo privarčevati energijo glede na primarno rabo energije. To je ena od fleksibilnih stvari. V direktivi pa so navedeni tudi ukrepi, kaj naj države naredijo, a se lahko v veliki meri same odločijo, kako bodo zmanjšale svojo rabo energije. Seveda pa morajo vse to napisati v akcijski načrt, ki ga morajo Evropski komisiji poslati do aprila 2014. Potem bo Komisija nadzirala, ali države res izpolnjujejo te ukrepe ali ne. Torej je tudi pri ukrepih precej fleksibilnosti.

Evropski parlament je prav tako potrdil predlog o vzpostavitvi mehanizma za izmenjavo energetske informacij med članicami EU. Kaj to konkretno pomeni za evropski energetske trg? Kaj bo to pomenilo za uvoz plina iz Rusije?

Pričakujemo, da bo konkretni učinek ta, da bo evropska energetske politika precej bolj sinhrona, enotna, usklajena. To je izredno pomemben korak za skupno zunanjo energetske politiko. V primeru velikih pogodb med energetske podjetji se družbe velikokrat obrnejo tudi na vlade. Gre recimo za gradnjo infrastrukture, za izredno zahtevne projekte, ki potrebujejo določeno stabilnost. Vlade tako podpišejo medvladni sporazum, ki tem družbam jamči določeno stabilnost. Res je, da se s takšnimi sporazumi včasih vzpostavlja tudi monopolna situacija na trgu. Pri tem pa je potrebno vedeti, da ima Evropska unija zelo močno zakonodajo na področju konkurence. Monopoli namreč nikakor ne gredo skupaj z liberaliziranim notranjim energetske trgov, zato morajo podjetja, ki trgujejo na evropskem trgu, spoštovati pravila našega trga. Ne morejo delovati kot monopolisti. Evropska komisija to nadzira in ima možnost voditi postopek zoper domnevne monopoliste.

Seveda pa Evropska komisija doslej nima informacije o tem, kaj se posamezne države članice v medvladnih sporazumih dogovorijo s tretjimi državami. Zato smo vzpostavili ta instrument, po katerem bodo države članice morale obveščati Evropsko komisijo o medvladnih sporazumih. Ko bo zakonodajni predlog začel veljati – v naslednjih mesecih –, bodo države članice morale Evropsko komisijo obvestiti o vseh že podpisanih sprejetih medvladnih pogodbah, hkrati pa jo bodo morale obvestiti o vseh pogajanjih, ki potekajo za nove medvladne pogodbe. Komisijo bodo države članice morale sproti obveščati o vseh pogajanjih, ki jih bodo na novo začele. Ob tem bodo vlade Evropsko komisijo lahko zaprosile, da bo sodelovala pri pogajanjih in pomagala z nasveti, da bodo medvladne pogodbe pripravljene na tak način, da ne bodo kršena pravila evropskega notranjega trga. To je velik zalogaj v smislu zbiranja, predelave informacij in enotnega nastopa Evropske unije v odnosih s tretjimi državami. Na tak način bomo resnično delovali bolj enotno, imeli bomo tudi večjo težo v odnosu s temi državami in tako bomo lahko igrali pomembnejšo vlogo na svetovni ravni.

Ima to kakšno povezavo z Južnim tokom, ki bo tekel tudi skozi Slovenijo?

Za Južni tok so bile podpisane medvladne pogodbe med Rusijo in posameznimi državami članicam EU. Te članice bodo morale poslati svoje medvladne pogodbe Evropski komisiji, ta jih bo pregledala in ocenila, ali so skladne z evropskim notranjim trgov.

In kaj bi se lahko zgodilo, če bi Evropska komisija ocenila, da niso skladne?

Če bi ocenila, da niso skladne, potem bi Komisija državo članico o tem obvestila in v tem primeru bi morale biti medvladne pogodbe popravljene. Če ne bodo, gre za običajen postopek. V primeru, da država krši evropsko zakonodajo, se problem rešuje na Sodišču Evropske unije.